

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление: 3.3. Политически науки

Философски факултет,
Катедра „Политология“
СУ "Св. Климент Охридски"

СТАНОВИЩЕ

за ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ на тема:

„Влиянието на великите сили САЩ, КНР и Русия върху политическите процеси в Република Северна Македония в контекста на Западните Балкани“

Докторант: Илче Димовски

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки (Международни отношения).

от проф. д-р Йордан Стоянов Дойков

Дисертационният труд на докторанта Илче Димовски не е представен с традиционно уставените разбирания за неговите и на автореферата параметри и съпътстващи дейности в количествен вид. Обемът му многократно надхвърля възприетите стандарти за такъв тип научна работа.

Дисертационният труд е замислен чрез комплексно целеполагане, чиято основна цел е „...да изследва формите, инструментите и последиците от външното политическо влияние върху Република Северна Македония... Анализът се фокусира върху въздействието на три ключови международни

актьора – Съединените американски щати, Китайската народна република и Руската федерация – и тяхната роля в оформянето на вътрешнополитическите процеси, стратегическите приоритети и международната ориентация на страната.“, (с. 8). Бих приел и приемам за съдържателно съотносимо, структурното композиране на работната хипотеза на дисертацията в сравнителен аспект спрямо предметно фиксираните международни субекти на влияние като намирам подобен подход за особено релевантен като структурна яснота. Същевременно възприемам за незадоволително формулирането на хипотезата именно от гледна точка на дейностната субектност. Докторантът Димовски дефинира: „Влиянието на великите сили в Република Северна Македония е насочено към реализиране на геополитически интереси, осъществено чрез широк набор от инструменти, които оказват влияние на политическата ситуация и перспективите на Република Северна Македония.“, (с. 11-12). Кои са Великите сили? САЩ, КНР и Русия Велики сили ли са и са друг тип сили? И т.н. В предложението предмет на изследването - „...влиянието на САЩ, КНР и Русия върху Република Северна Македония.“, (с. 11). – е синтезирано дефинирано именно конкретна международна субектност на влияние. Но съотнесено към работната хипотеза се появяват изобщо Великите сили. Това не води до яснота или до авторова прецизност. Ако трябва да бъдем по-точни, докторантът Димовски предлага структурно обособяване на елементите на хипотезата, което като структурно-функционална комбинаторика е издържано, но терминологична изразност носи определена теоретична проблематичност, свързано с по-горе отбелязаното по отношение на първия елемент.

Особено внимание авторът е отделил на сравнителния политически анализ на влиянията, които упражняват САЩ, КНР и Русия върху политическите процеси в Република Северна Македония във времева рамка,

разположена след подписването на Преспанското споразумение през 2018 г. Приемам отправната времева рамка за релевантна с оглед на разбирането, че подобна договореност представлява важен етап в международното положение на страната и влияе върху нейната външна политика и вътрешни процеси. В този смисъл дисертацията е актуална не просто темпорално, но и съдържателно. Съгласявам се с доводите на докторанта, че в контекстът на геополитическото позициониране на Северна Македония се пресичат геополитически интереси с различно съдържание и посока, отразени във външната политика на САЩ, КНР и Русия. И най-вече относно поставената от Илче Димовски основа на актуалните отношения помежду тях от една страна и от друга страна – между тях и неговата страна, с изследователската перспектива към конкретиката на тяхната каузалност.

Предлагайки възможности за едно теоретично изясняване и емпирично потвърждение на тази каузалност, докторанта Димовски ни насочва към сърцевината на дисертационния си труд, която е обхванал в три глави. (Иначе, дисертацията започва с глава посветена на методологията и теорията по разглежданите въпроси и завършва със заключение и библиография.) Втора, трета и четвърта глави обхващат материята на дисертационния анализ. По форма те са типологични. Това предполага разгръщането на сравнителния анализ за упражняваното влияние от страна на САЩ, КНР и Русия спрямо Северна Македония. Докторантът правилно е определил акцентите на влияние като посоки и съдържание – САЩ – със стратегическата подкрепа на страната за членство в НАТО и процесите на евроатлантическа интеграция; Китай – чрез икономическата активност и политически неутрална реторика, както и чрез инвестиционните инициативи в рамките на сътрудничеството „Един пояс, един път“; Русия – посредством съчетаването на културно-историческите наративи, информационното влияние и подкрепата за определени политически

и идеологически позиции. Общо впечатление прави концентрацията на авторовото внимание върху емпиричните изследвания в съответните глави и особено на количествения и качествения анализ на данните. Това намирам за особено ценно за дисертационния труд. Определено този факт издига неговото научно достойнство. Авторът ни предлага изводи, които приемам за релевантни без да изключвам необходимата дискуссионност по тях.

Няма съмнение, че дисертационният труд разглежда актуален проблем на нашата съвременност. Той е плод е самостоятелна работа на докторанта. Дисертацията отразява оригинални авторови идеи и високо професионално умение те да бъдат апробирани в политическата практика. От предложената библиография е видно, че Илче Димовски е в течение на теоретичните виждания и практики на основните концепции, релевантни на изследователската тематика. Претенциите на авторът за познаване на изложения проблем и неговото приносно интерпретиране са напълно основателни. Концептуалността на предложения труд структурно е стабилно защитен.

На основание горните съображения предлагам на Илче Димовски да бъде присъдена ОНС „доктор“ в професионално направление 3.3. Политически науки и препоръчвам дисертационния труд да бъде издаден като монография.

ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ:

Йордан Дойков

(проф. д-р Й. Дойков)

7 юни 2025 г.

София